

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор Міжнародного гуманітарного
університету д.ю.н., професор

Костянтин ГРОМОВЕНКО

«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕНЕДЖМЕНТ МАРКЕТИНГ

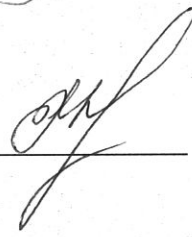
Галузь знань	<u>18 «Виробництво та технології»</u>
Спеціальність	<u>181 «Харчові технології»</u>
Назва освітньої програми	<u>Інноваційні технології ресторанного бізнесу</u>
Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський) рівень</u>

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу протокол № 1 від 29 серпня 2024 року.

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
професор кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу, д.е.н., доцент Каламан Ольга Борисівна	093-501-09-66	kalaman.olga@gmail.com

В.о. завідувача кафедри
готельно-ресторанного та
туристичного бізнесу, к.т.н., доцент Дмитро ХАРЕНКО

Гарант освітньої програми
к.т.н., доцент Альона ЖМУДЬ

Узгоджено
Начальник навчального відділу Лариса РАЙЧЕВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6 Загальна кількість годин – 180	Галузь – 18 «Виробництво та технології»	вибіркова	
	Спеціальність – 181 «Харчові технології»»	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
Мова навчання – українська	Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень	28 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	10 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота та індивідуальні завдання	
		124 год.	160 год.
		Вид контролю:	
		залік	залік

Об'єктом вивчення дисципліни «Менеджмент маркетинг» є процеси, організаційні структури та системи управління на різних рівнях та маркетингова діяльність ринкових суб'єктів. **Предметом** є методологічні, організаційно-економічні, соціально-економічні та соціально-психологічні засади управління, система понять, моделі, тенденції та різновиди процесів та методів управління, розвитку організації; мотиваційні, адаптаційні та захисні механізми, а також технології та процедури управління в сучасному менеджменті та аналітичні аспекти маркетингу, стратегічний, оперативний та адміністративний маркетинг, товарна, цінова, комунікаційна, збутова політики організації, система формування попиту та стимулювання збуту, організація маркетингової служби.

При організації навчального процесу з дисципліни встановлюються такі цілі її викладання:

- підготувати студентів за основними розділами навчального курсу та дати систематизовану інформацію про всі базові елементи та складові процесів управління;
- сформувати комплекс знань, умінь та навичок управлінської діяльності;
- забезпечити розуміння тенденцій, перспектив, прогнозів розвитку сучасної управлінської думки, практичного досвіду менеджменту;
- сформувати у студентів уявлення про роль маркетингу в процесі управління діяльністю організації, про особливості основного інструментарію маркетингу, про значення маркетингової інформації для ухвалення управлінських рішень.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Менеджмент маркетинг» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері харчових технологій.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК4. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК4. Здатність розробляти програми ефективного функціонування підприємств харчової промисловості та/або закладів ресторанного господарства відповідно до прогнозів розвитку галузі в умовах глобалізації.

Навчальна дисципліна «Менеджмент маркетинг» забезпечує досягнення **програмних результатів навчання (РН)**, передбачених освітньою програмою:

РН 1. Відшукувати, систематизувати та аналізувати науково-технічну інформацію з різних джерел для вирішення професійних та наукових завдань у сфері харчових технологій.

РН 2. Приймати ефективні рішення, оцінювати і порівнювати альтернативи у сфері харчових технологій, у тому числі у невизначених ситуаціях та за наявності ризиків, а також в міждисциплінарних контекстах.

РН 6. Розробляти та реалізовувати програми розвитку підприємств галузі на коротко- та довгострокову перспективу, аналізувати та оцінювати їх ефективність, екологічні та соціальні наслідки.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. Методів і форм самоорганізації та самоосвіти з метою досягнення поставленої мети.
2. Функцій управління на підприємствах сфери громадського харчування.
3. Основ методів управління (адміністративних, економічних, соціально-психологічних).
4. Функціональних обов'язків співробітників підприємств громадського харчування; взаємодії виробничої служби та служби обслуговування підприємств громадського харчування.
5. Матеріальних та людських ресурсів департаментів (служб, відділів) організації сфери громадського харчування.
6. Методів визначення потреб підрозділів організації сфери громадського харчування в матеріальних ресурсах.
7. Теоретичних засад організації виробничо-технологічної діяльності департаментів (служб, відділів) підприємства харчування, розподіл обов'язків і визначення обсягів робіт виконавців організації.

Вміння:

8. Реалізовувати основні управлінські функції за рахунок ефективної організації управлінської праці та планування робочого часу.
9. Розподіляти цілі та завдання структурних підрозділів організацій сфери громадського харчування.
10. Використовувати методи управління для здійснення планування, організації, координації та контролю діяльності підрозділів організацій сфери громадського харчування.
11. Розподіляти функціональні обов'язки співробітників служб.
12. Формулювати мету та завдання діяльності виробничої служби та служби обслуговування підприємств харчування.
13. Організовувати взаємодію та координацію діяльності між підрозділами організації сфери громадського харчування.

14. Здійснювати оцінку та планування потреб департаментів у матеріальних ресурсах і персоналі організації сфери громадського харчування.

15. Проектувати організаційну структуру та планування штатного розпису.

16. Визначати обов'язки та обсяги робіт виконавців організації, на основі стандартів обслуговування та регламентів підрозділів організації сфери громадського харчування.

Навички:

17. Організації управлінської діяльності, самостійного набуття додаткових знань і вмінь.

18. Володіти теоретичними основами планування та організації діяльності підрозділів організацій сфери громадського харчування.

19. Розподілу функцій структурних підрозділів організацій сфери громадського харчування;

20. Застосовувати методи координації та контролю діяльності служб організацій сфери громадського харчування.

21. Розподілу обов'язків і визначення відповідальності співробітників сфери громадського харчування.

22. Формування системи бізнес-процесів, регламентів і стандартів підприємства харчування.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Менеджмент та організація. Внутрішнє та зовнішнє середовище бізнесу. Управлінська діяльність, майстерність, ролі, функції менеджера. Сполучні процеси

Сутність менеджменту і ресторанної справи. Цілі, завдання, функції та принципи менеджменту ресторанної справи. Сучасні тенденції розвитку індустрії. Античний етап розвитку підприємств.

Тема 2. Ухвалення рішень. Моделі та методи прийняття рішень

Характеристика технологічного процесу в ресторані. Виробнича програма, що визначає асортимент і обсяг виготовленої продукції за робочу зміну. Організація та управління виробничими процесами ресторану. Характеристика організації роботи адміністраторів, директорів, заступника директора, завідувача виробництва. Обслуговування персоналу ресторанів.

Тема 3. Функції управління. Розробка стратегії. Управлінське обстеження внутрішніх сильних та слабких сторін організації. Реалізація стратегічного плану

Розробка концепції ресторану. Характеристика виробничих приміщень. Торгові приміщення ресторанів. Обладнання торгових приміщень. Підготовка та організація процесу обслуговування споживачів. Складання та аналіз меню.

Тема 4. Організація взаємодії та повноваження. Побудова організацій. Різні моделі організаційної структури. Централізовані та децентралізовані організації

Планування в бізнесі. Етапи формування стратегії підприємства. Організація як функція бізнесу. Мотивація персоналу.

Тема 5. Методи управління персоналом. Управління поведінкою персоналу організації. Мотивація діяльності у менеджменті. Контроль. Динаміка груп та лідерство в системі менеджменту. Конфліктність та управління конфліктами, змінами, стресами

Кадрова служба. Критерії підбору персоналу в ресторанах. Методи оцінювання персоналу. Управління чисельністю та складом персоналу. Управління продуктивністю праці.

Тема 6. Забезпечення ефективності діяльності організації

Загальне поняття про ефективність управління. Статистична та динамічна ефективність. Поняття про соціальну ефективність управління підприємством. Методика розрахунку ефективності управління та особливості їх застосування на підприємствах.

Тема 7. Сутність, цілі, основні принципи та функції, типи та види маркетингу. Основні поняття маркетингу. Фактори мікро- та макросередовища маркетингу. Основні функції маркетингу

Поняття та класифікація методів управління. Основні риси сучасного керівника. Ситуаційні та нормативні моделі лідерства. Особистість керівника й особистість виконавця.

Тема 8. Інформаційне забезпечення рекламної діяльності. Маркетингова інформація. Технологія рекламних досліджень. Основні напрями маркетингових досліджень

Ролі комунікації в управлінні. Горизонтальні та вертикальні комунікації та менеджмент. Комунікаційний процес, його етапи та елементи. Міжособистісні та групові комунікації. Особистісні та професійні чинники спілкування.

Тема 9. Цільовий маркетинг. Сегментація ринку. Вибір цільового сегмента. Позиціонування товару

Роль рішення в процесі менеджменту. Поняття та класифікація управлінських рішень. Методи розроблення управлінських рішень. Етапи прийняття та реалізації рішень. Поняття рішення в умовах невизначеності.

Тема 10. Товар та товарна політика у маркетингу. Життєвий цикл товару. Новий товар, товарний асортимент, ринкова атрибутика товару

Управління ланцюгами. Основні напрями розвитку ланцюгів. Лідери ланцюгів, їх характеристика. Управління незалежними ресторанами. Історія становлення контракту на управління, характеристика учасників. Асоціації в індустрії, їхня роль у підтримці та розвитку бізнесу.

Тема 11. Процес ціноутворення в маркетингу Система розподілу та товароруху. Канали розподілу та товароруху. Торгові посередники

Природа та зміст організаційного конфлікту. Управління конфліктною ситуацією. Методи розв'язання міжособистісних конфліктів. Організаційні особистісні чинники, що спричиняють стрес. Природа організаційних змін. Управління змінами. Подолання опору змінам. Передумови та цінності організаційного розвитку.

Тема 12. Маркетингові комунікації. Реклама. Стимулювання збуту та продажів. Особисті продажі. Організація та планування маркетингу. Умови ефективної комунікації

Поняття корпоративної культури управління. Основні цінності корпоративної культури. Правила поведінки персоналу ресторанів. Стиль в обслуговуванні гостей. Система оцінки задоволеності клієнта якістю обслуговування в ресторанах.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Менеджмент та організація. Внутрішнє та зовнішнє середовище бізнесу. Управлінська діяльність, майстерність, ролі, функції менеджера. Сполучні процеси	15	2	4	9	15	1	1	13
Тема 2. Ухвалення рішень. Моделі та методи прийняття рішень	15	2	4	9	15	1	1	13
Тема 3. Функції управління. Розробка стратегії. Управлінське обстеження внутрішніх сильних та слабких сторін організації. Реалізація стратегічного плану	15	2	2	11	15	1	1	13
Тема 4. Організація взаємодії та повноваження. Побудова організацій. Різні моделі організаційної структури. Централізовані та децентралізовані організації	15	2	2	11	15	1	1	13
Тема 5. Методи управління персоналом. Управління поведінкою персоналу організації. Мотивація діяльності у менеджменті. Контроль. Динаміка груп та лідерство в системі менеджменту. Конфліктність та управління конфліктами, змінами, стресами	15	2	2	11	15	1	1	13
Тема 6. Забезпечення ефективності діяльності організації	15	2	2	11	15	1	1	13
Тема 7. Сутність, цілі, основні принципи та функції, типи та види маркетингу. Основні поняття маркетингу. Фактори мікро- та макросередовища маркетингу. Основні функції маркетингу	15	2	2	11	15	1	1	13
Тема 8. Інформаційне забезпечення рекламної діяльності. Маркетингова інформація. Технологія рекламних досліджень. Основні напрями маркетингових досліджень	15	2	2	11	15	-	1	14
Тема 9. Цільовий маркетинг. Сегментація ринку. Вибір цільового сегмента. Позиціонування товару	15	2	2	11	15	-	1	14
Тема 10. Товар та товарна політика у маркетингу. Життєвий цикл товару. Новий товар, товарний асортимент, ринкова атрибутика товару	15	2	2	11	15	1	1	13
Тема 11. Процес ціноутворення в маркетингу Система розподілу та товароруку. Канали розподілу та товароруку. Торгові посередники	15	4	2	9	15	1	-	14
Тема 12. Маркетингові комунікації. Реклама. Стимулювання збуту та продажів. Особисті продажі. Організація та планування маркетингу. Умови ефективної комунікації	15	4	2	9	15	1	-	14
Усього годин	180	28	28	124	180	10	10	160
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЗАЛІК								

5. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Менеджмент та організація. Внутрішнє та зовнішнє середовище бізнесу. Управлінська діяльність, майстерність, ролі, функції менеджера. Сполучні процеси 1. Функції менеджменту та його трансформації у менеджменті. 2. Роль менеджерів вітчизняних підприємств. 3. Діалектика розвитку менеджменту у школах управління. 4. Менеджмент у системі виробничих та економічних зв'язків.	4	1
2	Тема 2. Ухвалення рішень. Моделі та методи прийняття рішень 1. Управлінські рішення: природа, класифікація, методологія та організація розробки. 2. Якість управлінських рішень. Наслідки управлінських рішень: оцінка та передбачення.	4	1
3	Тема 3. Функції управління. Розробка стратегії. Управлінське обстеження внутрішніх сильних та слабких сторін організації. Реалізація стратегічного плану 1. Методи внутрішньофірмового управління. 2. Співвідношення систем менеджменту та маркетингу в організації. 3. Традиційне та стратегічне управління.	2	1
4	Тема 4. Організація взаємодії та повноваження. Побудова організацій. Різні моделі організаційної структури. Централізовані та децентралізовані організації 1. Структура організації з погляду використовуваних методів і типів розподілу повноважень. 2. Аналіз існуючих типів організаційних структур. Традиційні та нові структури. 3. Вибір та проектування організаційних структур: оцінка та фактори впливу.	2	1
5	Тема 5. Методи управління персоналом. Управління поведінкою персоналу організації. Мотивація діяльності у менеджменті. Контроль. Динаміка груп та лідерство в системі менеджменту. Конфліктність та управління конфліктами, змінами, стресами 1. Концепції та методи мотивації діяльності в менеджменті. 2. Комунікації та розвиток організації. Неформальні комунікації та їх використання в організації. 3. Лідерство як спеціальна функція менеджменту та новий підхід до управління організацією. 4. Конфлікти в менеджменті та методи управління конфліктами. 5. Використання елементів психології під управлінням персоналом. 6. Управління групою та управління людиною. 7. Управлінський персонал та її роль організації менеджменту. 8. Підготовка менеджерів: методологія, організація, перспективи.	2	1
6	Тема 6. Забезпечення ефективності діяльності організації 1. Система контролінгу в організації. 2. Контроль як процес досягнення цілей організації 3. Оновлення як процес розвитку організації. Опір змін та способи його мінімізації. 4. Менеджмент та конкуренція. 5. Менеджмент у процвітаючих компаніях світу. 6. Ефективність менеджменту. 7. Проблема адаптації принципів закордонного менеджменту за умов України.	2	1
7	Тема 7. Сутність, цілі, основні принципи та функції, типи та види	2	1

	маркетингу. Основні поняття маркетингу. Фактори мікро- та макросередовища маркетингу. Основні функції маркетингу 1. Маркетинг, історія виникнення. 2. Основні засади маркетингу. 3. Цілі та завдання системи маркетингу.		
8	Тема 8. Інформаційне забезпечення рекламної діяльності. Маркетингова інформація. Технологія рекламних досліджень. Основні напрями маркетингових досліджень 1. Інформація у маркетингу, її види. 2. Первинна інформація, збір та аналіз. 3. Вторинна інформація, збір та аналіз. 4. Маркетингові дослідження, визначення та види. 5. Технологія проведення маркетингових досліджень. 6. Опитування та спостереження у системі збору інформації.	2	1
9	Тема 9. Цільовий маркетинг. Сегментація ринку. Вибір цільового сегмента. Позиціонування товару 1. Ситуації «ринок продавця» та «ринок покупця». 2. Виробнича, товарна орієнтація у діяльності організації. 3. Орієнтація з продажу чи споживача у діяльності організації. 4. Еволюція маркетингової концепції.	2	1
10	Тема 10. Товар та товарна політика у маркетингу. Життєвий цикл товару. Новий товар, товарний асортимент, ринкова атрибутика товару 1. Стратегічний та операційний маркетинг. 2. Роль маркетингу у системі управління організацією. 3. Основні поняття у маркетингу. 4. Потреба, як основне поняття у маркетингу. 5. Попит: визначення та види.	2	1
11	Тема 11. Процес ціноутворення в маркетингу Система розподілу та товароруху. Канали розподілу та товароруху. Торгові посередники 1. Завдання маркетингу залежно стану попиту. 2. Зовнішнє середовище організації - мікро-і макросередовища. 3. Внутрішнє середовище у створенні. 4. Конкурентні сходи, як чинник довкілля. 5. Маркетингова інформаційна система. 6. Система підтримки рішень у маркетингу.	2	-
12	Тема 12. Маркетингові комунікації. Реклама. Стимулювання збуту та продажів. Особисті продажі. Організація та планування маркетингу. Умови ефективної комунікації 1. Експеримент, постановка, обробка даних. 2. Система аналізу рекламної інформації. 3. Анкета як інструмент збору інформації. 4. Шкали вимірів у маркетингу. 5. Генеральна сукупність та вибірка у маркетингових дослідженнях. 6. Управління маркетингом.	2	-
	Всього	28	10

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Менеджмент маркетинг» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Менеджмент та організація. Внутрішнє та зовнішнє середовище бізнесу. Управлінська діяльність, майстерність, ролі, функції менеджера. Сполучні процеси <u>Реферат</u> 1. Функції менеджменту та його трансформації у менеджменті. 2. Роль менеджерів вітчизняних підприємствах. 3. Діалектика розвитку менеджменту у школах управління. 4. Менеджмент у системі виробничих та економічних зв'язків.	9	13
2	Тема 2. Ухвалення рішень. Моделі та методи прийняття рішень <u>Реферат</u> 1. Управлінські рішення: природа, класифікація, методологія та організація розробки. 2. Якість управлінських рішень. Наслідки управлінських рішень: оцінка та передбачення.	9	13
3	Тема 3. Функції управління. Розробка стратегії. Управлінське обстеження внутрішніх сильних та слабких сторін організації. Реалізація стратегічного плану <u>Реферат</u> 1. Методи внутрішньофірмового управління. 2. Співвідношення систем менеджменту та маркетингу в організації. 3. Традиційне та стратегічне управління.	11	13
4	Тема 4. Організація взаємодії та повноваження. Побудова організацій. Різні моделі організаційної структури. Централізовані та децентралізовані організації <u>Реферат</u> 1. Структура організації з погляду використовуваних методів і типів розподілу повноважень. 2. Аналіз існуючих типів організаційних структур. Традиційні та нові структури. 3. Вибір та проектування організаційних структур: оцінка та фактори впливу.	11	13
5	Тема 5. Методи управління персоналом. Управління поведінкою персоналу організації. Мотивація діяльності у менеджменті. Контроль. Динаміка груп та лідерство в системі менеджменту. Конфліктність та управління конфліктами, змінами, стресами <u>Реферат</u> 1. Концепції та методи мотивації діяльності в менеджменті.	11	13

	2. Комунікації та розвиток організації. Неформальні комунікації та їх використання в організації. 3. Лідерство як спеціальна функція менеджменту та новий підхід до управління організацією. 4. Конфлікти в менеджменті та методи управління конфліктами. 5. Використання елементів психології під управлінням персоналом. 6. Управління групою та управління людиною. 7. Управлінський персонал та її роль організації менеджменту. 8. Підготовка менеджерів: методологія, організація, перспективи.		
6	Тема 6. Забезпечення ефективності діяльності організації <u>Реферат</u> 1. Система контролінгу в організації. 2. Контроль як процес досягнення цілей організації 3. Оновлення як процес розвитку організації. Опір змін та способи його мінімізації. 4. Менеджмент та конкуренція. 5. Менеджмент у процвітаючих компаніях світу. 6. Ефективність менеджменту. 7. Проблема адаптації принципів закордонного менеджменту за умов України.	11	13
7	Тема 7. Сутність, цілі, основні принципи та функції, типи та види маркетингу. Основні поняття маркетингу. Фактори мікро- та макросередовища маркетингу. Основні функції маркетингу <u>Реферат</u> 1. Маркетинг, історія виникнення. 2. Основні засади маркетингу. 3. Цілі та завдання системи маркетингу.	11	13
8	Тема 8. Інформаційне забезпечення рекламної діяльності. Маркетингова інформація. Технологія рекламних досліджень. Основні напрями маркетингових досліджень <u>Реферат</u> 1. Інформація у маркетингу, її види. 2. Первинна інформація, збір та аналіз. 3. Вторинна інформація, збір та аналіз. 4. Маркетингові дослідження, визначення та види. 5. Технологія проведення маркетингових досліджень. 6. Опитування та спостереження у системі збору інформації.	11	14
9	Тема 9. Цільовий маркетинг. Сегментація ринку. Вибір цільового сегмента. Позиціонування товару <u>Реферат</u> 1. Ситуації «ринок продавця» та «ринок покупця». 2. Виробнича, товарна орієнтація у діяльності організації. 3. Орієнтація з продажу чи споживача у діяльності організації. 4. Еволюція маркетингової концепції.	11	14
10	Тема 10. Товар та товарна політика у маркетингу. Життєвий цикл товару. Новий товар, товарний асортимент, ринкова атрибутика товару <u>Реферат</u> 1. Стратегічний та операційний маркетинг. 2. Роль маркетингу у системі управління організацією. 3. Основні поняття у маркетингу. 4. Потреба, як основне поняття у маркетингу. 5. Попит: визначення та види.	11	13
11	Тема 11. Процес ціноутворення в маркетингу Система розподілу та товароруху. Канали розподілу та товароруху. Торгові посередники	9	14

	Реферат 1. Завдання маркетингу залежно стану попиту. 2. Зовнішнє середовище організації - мікро-і макросередовища. 3. Внутрішнє середовище у створенні. 4. Конкурентні сходи, як чинник довкілля. 5. Маркетингова інформаційна система. 6. Система підтримки рішень у маркетингу.		
12	Тема 12. Маркетингові комунікації. Реклама. Стимулювання збуту та продажів. Особисті продажі. Організація та планування маркетингу. Умови ефективної комунікації Реферат 1. Експеримент, постановка, обробка даних. 2. Система аналізу рекламної інформації. 3. Анкета як інструмент збору інформації. 4. Шкали вимірів у маркетингу. 5. Генеральна сукупність та вибірка у маркетингових дослідженнях. 6. Управління маркетингом.	9	14
	Всього	124	160

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення заліку.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит

Питання до заліку

1. Менеджмент як наука і мистецтво. Його головне завдання.
2. Чотири концепції розвитку науки про управління та їхня суть.
3. Сучасні підходи до управління: процесний, системний, ситуаційний.
4. Поняття та сутність менеджменту індустрії.
5. Функції менеджменту індустрії.
6. Цілі та завдання менеджменту індустрії.
7. Характерні риси менеджменту: економічний, соціально-психологічний, правовий та організаційно-технічний аспекти.
8. Інфраструктура менеджменту індустрії.
9. Методи управління в менеджменті за характером відносин.
10. Стратегічне управління та його підсистеми.
11. Види стратегій перспективного розвитку фірми.
12. Принципи стратегічного управління.
13. Основні етапи стратегічного управління.
14. Сутність методу SWOT-аналізу під час обстеження сильних і слабких сторін організації.
15. Місія та цілі організацій індустрії.
16. Модель управління за цілями.
17. Тактика менеджменту в індустрії. Поточне планування та його етапи.
18. Структура управління: ланки, рівні, зв'язки.

19. Ієрархічні типи організаційних структур (лінійна, функціональна, дивізійна), їхні переваги та недоліки.
20. Організаційна структура управління в індустрії.
21. етапи та принципи проектування організаційних структур.
22. Комунікації в управлінні. Комунікаційні мережі.
23. Колектив, група. Формальні та неформальні групи.
24. Функції трудового колективу. Етапи його формування.
25. Влада і форми влади. Особливості емоційного та розумового впливу на підлеглих.
26. Канали прояву функції влади.
27. Вимоги до менеджера в моделі сучасного менеджменту.
28. Функції та завдання інноваційного менеджменту індустрії.
29. Стилi управління та їхні особливості.
30. Мотивація. Змістовні теорії мотивації: Маслоу, Герцберга.
31. Мотивація. Процесуальна теорія справедливості Портера-Лоурела.
32. Кадрова політика та її етапи.
33. Управління робочим часом керівника в індустрії.
34. Методи атестації персоналу.
35. Завдання діяльності менеджера в індустрії.
36. Вимоги до підготовки менеджера в індустрії.
37. Відмінність менеджера від лідера.
38. Управлінський зв'язок "суб'єкт управління - об'єкт управління" і необхідні для цього зв'язку умови.
39. Мотивація. Змістовні теорії мотивації: Альдерфера і Мак-Клеланда.
40. Ефективне "формування" менеджера в індустрії.
41. Менеджмент як процес, функція, вид діяльності з керівництва людьми
42. Еволюція управлінської думки.
43. Моделі менеджменту: американська, японська, європейська.
44. Особливості російського менеджменту.
45. Поняття та загальна характеристика організації
46. Етапи життєвого циклу організації. Види організацій
47. Внутрішнє середовище організації та його основні елементи
48. Характеристики зовнішнього середовища організації. Чинники прямого та непрямого впливу на організацію
50. Сутність, функції та елементи організаційної культури
51. Управління організаційною культурою
52. Управління як сукупність взаємопов'язаних функцій.
53. Сутність і роль планування в управлінні організацією.
54. Стратегічне планування.
55. Організація як функція управління.
56. Поняття контролю в управлінській діяльності.
57. Поняття методу управління. Загальні методи управління: адміністративні, економічні, соціально-психологічні.
58. Поняття особистості. Чинники, що впливають на становлення особистості.
59. Поняття групи. Види груп. Чинники, що впливають на групову динаміку.
60. Група і колектив.
61. Роль командної роботи в організації.
62. Фактори, що впливають на ефективність роботи команди.
63. Поняття мотивації та стимулювання.
64. Застосовність мотиваційних теорій у сучасній практиці управління.
65. Мотивація та стимулювання праці.
66. Сучасні системи мотивації персоналу.
67. Одновимірні та багатовимірні стилі керівництва.
68. Поняття лідерства. Проблема лідерства в сучасних організаціях.
69. Основні концепції лідерства

70. Поняття управлінського рішення. Роль рішень в управлінні.
71. Види управлінських рішень і вимоги, що висуваються до них.
72. Етапи прийняття раціонального управлінського рішення.
73. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень.
74. Методи прийняття управлінських рішень.
75. Комунікації в системі управління.
76. Міжособистісні та організаційні бар'єри в комунікаціях, способи їх подолання.
77. Комунікації та типологія особистості.
78. Ділова бесіда як основна форма ділового спілкування.
79. Публічний виступ.
80. Ділові переговори як форма ділового спілкування.
81. Поняття конфлікту. Потенційна цінність і небезпека конфлікту.
82. Рівні та види конфлікту
83. Джерела та типи конфліктів. Стадії розвитку конфліктної ситуації.
84. Проблеми вибору стилю поведінки в конфліктній ситуації.
85. Взаємозв'язок конфлікту і стресу.

8. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» Е - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 1 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Сенишин О. С., Кривешко О. В. Маркетинг : навч. посібник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2020. 347 с.
2. Менеджмент: підручник / С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, І.В. Бурачек та ін.; під заг. ред. Т.П. Остапчук. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2021. 856 с.
3. Нечаюк Л. І., Нечаюк Н. О. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент: навч. посіб. Київ : Центр навч. літератури, 2016. 348 с.
4. Основи менеджменту: підручник / за ред. А. А. Мазаракі, І. В. Чумаченко. Харків: Фоліо, 2014. 846 с.
5. Осовська Г. В., Осовський О. А. Менеджмент готельно-ресторанного господарства: навчальний посібник. К.: Кондор, 2017. 676 с.
6. Осовська Г.В. Основи менеджменту: навч. посібник. К.: Кондор, 2023. 556 с.
7. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент: підручник. К: Кондор-Видавництво, 2015. 563с.

Додаткова

1. Bondarenko S., Lagodienko V., Kalaman O., Sedikova I. Application of project analysis software in project management in the preinvestment phase. *International Journal of Mechanical Engineering and Technology (IJMET)*. 2018, Vol. 9, Issue 13. P. 676–684. https://iaeme.com/MasterAdmin/Journal_uploads/IJMET/VOLUME_9_ISSUE_13/IJMET_09_13_070.pdf
2. Bondarenko S., Liganenko I., Kalaman O., Niekrasova L. Comparison of methods for determining the competitiveness of enterprises to determine market strategy. *International Journal of Civil Engineering and Technology (IJCET)*. 2018, Vol. 9, Issue 1. P. 890-898.
3. Bondarenko S., Shlafman N., Kuprina N., Kalaman O., Moravska O., Tsurkan N. Planning, Accounting and Control as Risk Management Tools for Small Business Investment Projects. *Emerging Science Journal*. Vol. 5, no. 5. P. 650 – 666. DOI:10.28991/esj-2021-01302
4. Kalaman O. B., Purtskhvanidze O. V., Levchuk Y. S. Methodology formation of enterprise financial strategy basis on existing models analysis. *Економіка харчової промисловості*. 2020. No 3, T. 12. С. 33-41.
5. Kalaman O., Mandrykin D. Application of modern theories to comprehend the concepts of the knowledge economy and National Innovation System. *Knowledge management: seven effective examples of applying knowledge: Scientific monograph*. Scientific Editor Walery Okulicz-Kozaryn. Poznan: Wydawnictwo Naukowe Akademii Nauk Stosowanych im. Ksiecia Mieszka I w Poznaniu. 2022. pp. 9-47.
6. Kalaman O., Okulicz-Kozaryn W., Purtskhvanidze O. Risk as a specific component of strategic enterprises management in the agrarian sector in the current conditions of Ukraine development. *Економіка харчової промисловості*. 2019. No 2, T. 11. С. 54 – 61.
7. Kalaman O., Savenko I., Dolynska O. Conceptual positions of enterprise strategy functioning. *Економіка харчової промисловості*. 2019. No3, T.11. С.50-58.
8. Kalaman O., Stupnytska T., Melnyk Y., Doicheva K. Management of enterprise development strategies formation: analysis and synthesis methods. *Estudios de Economia Aplicada*. 2021. Vol. 38, no. 4, Vol. 38 No. 4 (2020): Special Issue: The Recent Economic Trends and their Impact on Marketing. DOI: <http://dx.doi.org/10.25115/eea.v38i4.3988>.
9. Kalaman O., Volodina O., Mandrikin D. Innovation development strategy formation of the modern enterprise. *Економіка харчової промисловості*. 2018. No 2, T. 10. С. 75 – 82.
10. Kalaman O.B., Purtskhvanidze O.V., Levchuk Y.S. Methodology formation of enterprise financial strategy basis on existing models analysis. *Економіка харчової промисловості*. 2020. No 3 (12). С. 33-41.
11. Kozak K., Kalaman O., Yegorova A., Strunova O. Formation and control of the quality of food and feeds: from the basic technologies to the human factor. *Food science and technology*. 2019, Vol. 13, Issue 3. P. 100-111. <https://doi.org/10.15673/fst.v13i3.1477>
12. Okulicz-Kozaryn W., Kalaman O. How to manage universities in Asia, East Europe and North America based on the preferences of students? *Food Industry Economics*. 2019. No4, T.11. P. 88-97.
13. Stupnytska T., Kalaman O., Markova T. Ensuring of the enterprise operation effacacy: management aspect. *Periodicals of Engineering and Natural Sciences*. 2019, Vol. 7, no. 2. P. 534-545.
14. Zybareva O., Verbivska L., Lopashchuk I., Kalaman O., Derkach T., Smentyna N. Strategically-Oriented Enterprise Management through Information Systems. *International Journal of Recent Technology and Engineering*. 2019, Vol. 8, No. 2. P. 3014-3017. DOI:10.35940/ijrteB2900.078219
15. Гриньова В.М., Шульга Г.Ю. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посіб. К., 2010. 310 с.

16. Каламан О. Б. The genesis and the modern paradigm of strategic enterprise management. Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування ім. Адмірала Макарова. 2019. No 50. С. 17-24.
17. Каламан О. Б. Інновації як необхідна умова формування стратегії розвитку сучасного підприємства. Економічні трансформації бізнес-структур в Україні: монографія / за ред. д.е.н. Н. Й. Басюркіної. Одеса: ОНАХТ, 2018. С. 97-110.
18. Каламан О. Б. Організаційно-економічні аспекти привабливості харчового бізнесу. Привабливість харчового бізнесу в Україні: монографія / за ред. д.е.н. Н. Й. Басюркіної. Одеса: ОНАХТ, 2017. С. 34-47.
19. Каламан О. Б., Дишкантюк О.В., Власюк К. В. Дефініція сутності менеджменту маркетингових комунікацій на підприємствах готельно-ресторанного господарства. Економічний простір. 2022. No 182. С.65-72.
20. Каламан О. Б., Мандрикін Д. В. Комплексний аналіз ролі концепції бренду у формуванні бізнес-стратегії. Підприємництво та інновації. 2020. No 15. С.21-26.
21. Каламан О. Б., Мандрикін Д. В. Основні складові результативного функціонування стратегії корпоративного бренду. Приазовський економічний вісник. 2020. No 6 (23). С. 85-90.
22. Каламан О. Б., Мандрикін Д. В. Особливості формування культур сучасних бренд-стратегій. Приазовський економічний вісник. 2020. No 4. (21). С. 28-34.
23. Каламан О. Б., Скрібанс В. Мандрикін Д. В. Методологія формування показників ефективності стратегічних управлінських рішень на промислових підприємствах. Економічні інновації. 2021. Т.23. Вип.2 (79). С. 87-96.
24. Каламан О.Б., Дишкантюк О.В., Власюк К.В. Формування ефективних комунікацій на підприємствах індустрії гостинності як механізм підвищення якості управління персоналом. Інфраструктура ринку. 2023. No 70. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/70-2023>
25. Кифяк В. Ф. Організація туризму: навч. посібник. Чернівці: Книги- XXI, 2008. 344 с.
26. Кравченко В.О. Менеджмент: навч.посіб. Одеса: Атлант, 2013. 165 с.
27. Лагодієнко В. В., Каламан О. Б., Пурцхванідзе О. В. Особливості методології наукового дослідження сфери управління. Бізнес-навігатор. 2020. No 5 (61). С. 76-82.
28. Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу: навч. посібник / за ред. М.М. Поплавського, О.О. Гаца. К.: Кондор, 2008. 460 с.
29. Менеджмент і маркетинг туризму: навч. посібник / за заг. ред. О.Є. Лугініна. К.: Ліра-К, 2012. 364 с.
30. Менеджмент: практикум. Навчальний посібник / За ред. Овсянюк-Бердадіної О. Ф. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 78 с.
31. Петруня Ю. Є., Петруня В. Ю. Менеджмент. Практикум : навч. посібник. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 104 с.
32. Правик Ю. М. Маркетинг туризму: підручник. К.: Знання, 2008. 303с.
33. Стратегічний розвиток туристичного бізнесу: монографія / за ред. А. А. Мазаракі. К.: КНТЕУ, 2010. 596 с.

Інформаційні ресурси

1. Освітньо-інформаційний портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Журнал «Академія гостинності»: <http://hotel-rest.com.ua/>
4. Готельно-ресторанний бізнес: <http://hotelbiz.com.ua/>
5. Готельний та ресторанный бізнес: <http://prohotelia.com.ua/>
6. www.ukrstat.gov.ua – Державний комітет України із статистики
7. www.management.com.ua – Інтернет-портал для управлінців
8. www.strategy.com.ua – журнал «Стратегії»
9. www.management.web-standart.net – журнал «Управління компанією»
10. www.12manage.com – Інтернет-портал з проблем менеджменту
11. www.eu.2001.narod.ru – політико-економічний журнал «Економіка України»